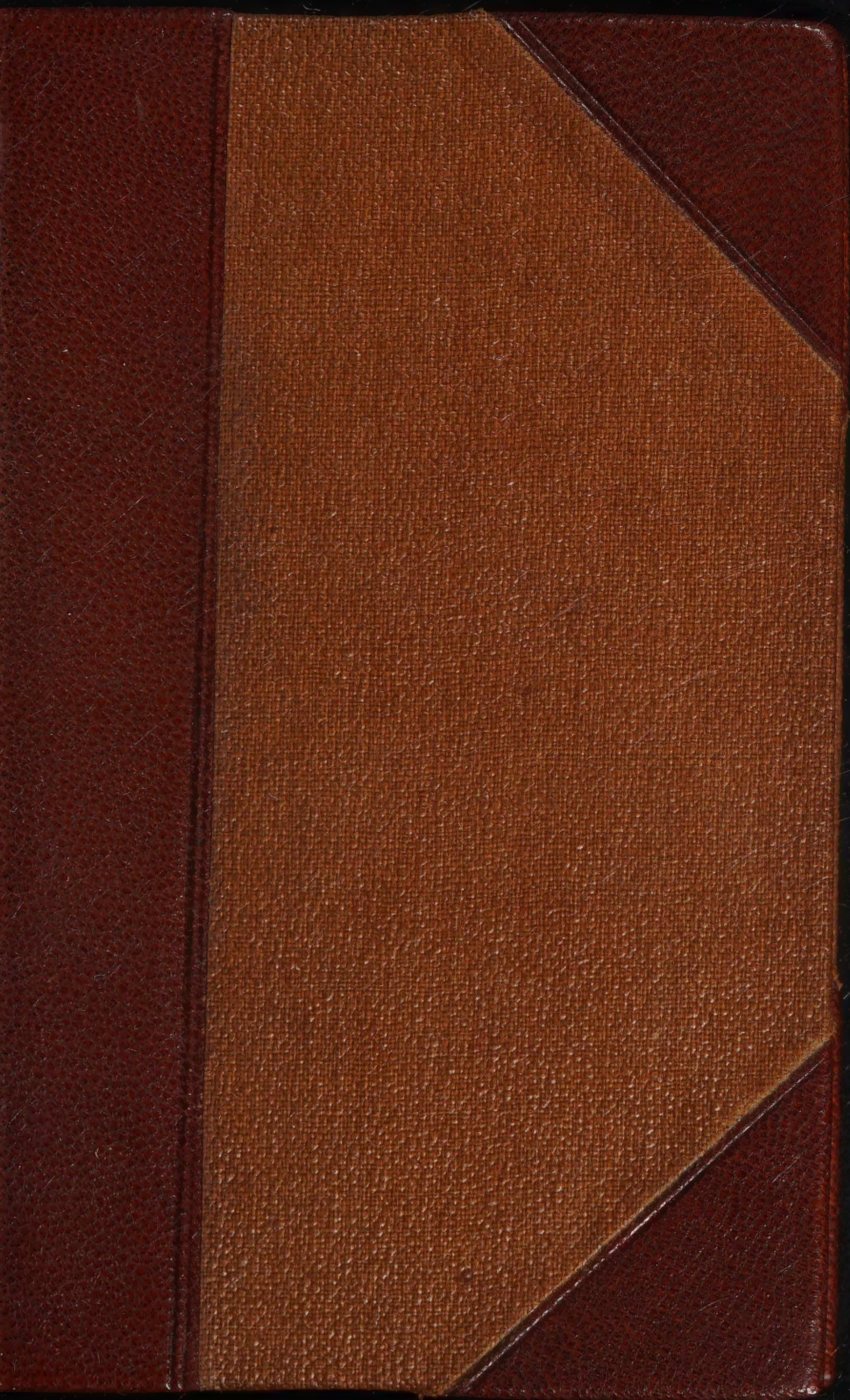
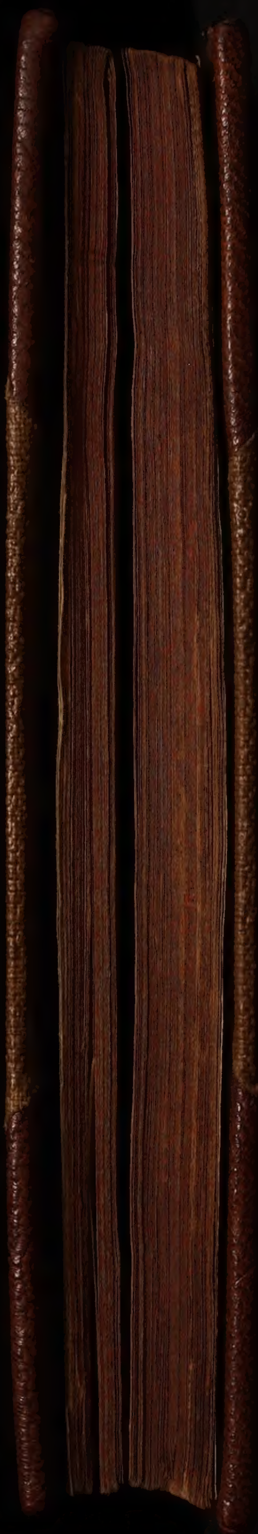

CITESIUS F
DE ABSTIN
CONFOL
1602

HORSTIUS I
DE
NOCTAMB
1593

WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ABSTINENS CONFOLENTANEA,

Cui obiter annexa est pro Iouberto Apologia.

Per FRANC. CITESIUM Picta. Academiæ D. Medicum.

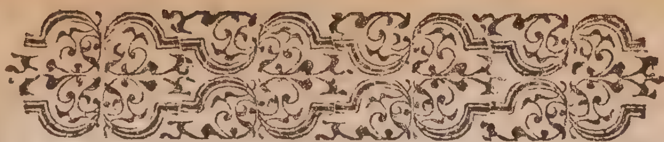

Montispessuli,
Apud Iacobum Chouët.

M. DCII.

EX APVLEI METAM. Lib. 1.

MInus hercule calles, prauiſſimis opinionibus ea putari mendacia, quæ vel auditu noua, vel viſu rudia, vel certè ſupra captum cogitationis ardua vidētur: Quæ ſi paulo accuratiùs exploraris, non modò compertu euidentia, verùm etiam factu facilia ſenties.

CLARISS. VIRO M. VIDARD in Præſidali Pictonum Curia Cognitori Regio

F. CITOYS S.

PVELLAM triennali iam inedia celebrem, quam in tuo comitatu videre mihi licuit, Vir Clariſſime, hîc exhibeo, nno arte, aut dæmonis aſtu, vel impulſu (ne quiſquam lamiam incuſet, aut ſtrigem) ſed natura progredientem. Certè is ego non ſum, qui naturæ legibus, quæ ſupra naturam ſunt, cenſere velim. Sed neque naturali ratione conſtantia illico ad θεῖόν τι, tutiſſimum inſcitiæ aſylum, referre poſſum. Non enim his carceribus premenda puto hominum ingenia, vt ad ſingulos Lunæ defectus, vt illi ſub Perſeo Macedones, inhorreſcant: ſed ſapientiæ arcem adeundam interdum illis cum diuino vate iudico per ancillas, id eſt naturales ſcientias, quæ ſummi Opificis maieſtatẽ & mirã prouidentiã apertiùs *Prou. 9.* teſtãtur, quã attonitus quiuis ignauorum

hominum ſtupor. Quod igitur veteres feciſſe video, vt ſumma ope niterentur, ne quid profuturum ſeculis diu lateret, hiſtoriam recentem adhuc & præſentem; quæ tot rerum per vnam gulam quotidie tranſeuntium luxuriam, terræ mariſque vaſtatricem palam damnat, in lucem ſub tuo patrocinio emitto, Vir integerrime, vt qui eius es teſtis oculatus, rem memoria dignam occultam eſſe non patiaris: Sed vt inter iudicem cauſſidicũque medius, veras litium cauſſas, facundo ore, fœcundoque pectore, ipſe omnis affectus expers, quotidie depromis, & ipſiſſimam veritatem nudam, & ſine vllo verborum lenocinio coram exhibes: ſic tu mihi erga æquiorem lectorem proxeneta, hanc ei hiſtoriam (ſiquidem ſupra vulgum ſapere videatur) palam fieri & apertam eſſe tua inſuper autoritate iubeas. Vale. Pictauis. Calend. Febr. CIↃ. IↃ C I I.

Abstinentem hanc vidit anno superiore, alterum iam annum sine alimento trahentem, D. N. Rapinus non Irenarchico munere solùm, sed varia etiam eruditione illustris, vt testatur hoc elegantißimum de ea carmen.

De puella duodecenni, quæ iam biennium perstat sine cibo & potu viuere ad Confluentem Vigennæ an. sal. M. VI. C. I.

Vàm varia exercent hominũ miracula mentes,
Quorum constitui non ratio vlla potest.
Ecce valẽs & adulta duos iam virgo per annos
Vitam agitat, nullo freta vel vsa cibo.
Obseruata magistratu, & vicinia ab omni,
Qua fluit exiguo iuncta Vigenna Goro.
Iam ieiuna famem tolerat sine fraude biẽnem,
Et iam præclusis faucibus arcta gula est.
Mireris nullum suspenso à pectore ventrem:
Mireris nullas inde, vel inde vices.
Et nihil excernit, stricta vt nil excipit aluo,
Puraque ab vtrauis parte pudenda latent.

Illa tamē sētit, loquitur, videt, ambulat, audit:
Quod nôs intentis vidimus ipsi oculis.
Aut magico fallax in corpore spiritus errat:
Aut pasta exili lampade flamma subest:
Aut docet ostento, natura potentior, isto,
Maiorem humanis legibus esse Deum.

N. RAPINVS P.

RESP.

NEc nostra fallax in virgine spiritus errat,
Carmine nec magico fascinat ille oculos.
Nec, veluti inciderit nūc dign⁹ vindice nodus,
Quas posuit leges transilit ipse Deus.
Sed quod versiculo tua, magne vir, annuit vno
Musa, alita exili lampade flamma subest.

F. CIT.

Siquando

SI quando leuibus fama pinnulis vehens,
Nullis puellam victitare ferculis,
Sitis arida, atque tristis exortem famis
Narrauit, omnes commodùm pallescere,
Omenque læuum deprecari prodigI,
Unus veniret confidenti pectore
Hygiĩa iußit Pallas: Ille protinus
Sibi optiones filias sumens Iouis,
Gnauus remouit alta mundi mœnia,
Auiaque Naturæ penetrauit loca,
Hîc vnde rerum semina, vnde profluant
Marisque fontes, fluminumque limpida,
Animæque ventûm præpetes, quibus modis
Hyemesque, solstitiaque dispernat Deus:
Qui causa frugum succulentis germinet
Mandata glebis, quóue sustentans cibo
Inolescat animal, siue sensibus cluit
Auctum, negatis siue sensibus caret,
Hic vidit vsquã quicquid est: Quod vt graui
Pauore mentis solueret, doctißimis
Citoeus insit explicare schedijs,
Quæ quisquis olim legerit, cælestium
Opera videri scripta confitebitur.

M. VIDARD Procurator Regius.

PEllegis hoc scriptũ: suffundere lurco rubore,
Ni subis infensi pallidus ora Dei:
Ah tum te miserum iudex cum venerit ille,
Viuere neglectis quûm potes vsque cibis.

I. MOREAV Off.

Hic liber humani dùm tollit corporis escam,
Ingenio dulcem quis neget esse cibum?

PASCH. LE COQ. M. D.

FOelix hoc præcone tuæ, virguncula, vitæ.
Iam non te siccus succus, vt antè, fouet:
Ipse sed æternam vitam dat & accipit autor,
Incertum tu illi, an debeat ille tibi.

A. CITOYS frater
in Curia Patronus.

T

TV quoq; Teutonicæ nihil ô cessura puellæ
En acuis magnos Galla puella sophos.
Fallor, an ista viris nuptisque exẽpla negãtur,
Crescat vt intactæ Virginitatis honos?
An magis ætheriæ sunt hæc primordia vitæ?
Irritus & caussas poscit ab arte labor?
Iámque noui veniunt soles, noua secula? quãdo
Nec tua dona Ceres, nec tua Liber erunt.

IAC. LECTIVS.

SIt natura hominum paucis contenta, famémque
Esca leuet tenuis, paruáque pocla sitim:
Nõ tamẽ his prorsus valet illa carere, nec vlli
Ieiuno semper corpore vita manet.
Vnde puella igitur tam longo tempore vitam
Nullis fulta cibis, & sine fraude trahit?
Contendant Physici. Causam potes alme Palæmon
Naturæque opifex reddere, nemo potest.

IOANNES IACOMOTVS
Barrensis.

DE ABSTINENTE CONfolentana à Francisco Citeso Pictone Medico descripta.

ABsque cibo viuis potúque, BALAMA, palámque
Haud hominem solo viuere pane probas.
Hinc volitas hominum famâ victura per ora:
Famâ, quæ vitâ sit magè longa breui.
Numinis illud habes vix cuiquã munere noto:
Hoc Citesi donat Musa diserta tibi:
Absque cibo qui te viuam dum tradit, egentem
Consequitur vitam nullius ipse cibi.

ANTO. FAYVS.

D'Vn miracle tu fais naistre vn riche discours,
Traictant si sans mãger on tõbe en atrophie,
Si vn corps par trois ans a peu viure sãs vie,
Puisque les alimens sont l'ame de nos iours.
Jamais Phœbus ne vit rien semblable en son cours,
N'Æsculape son fils: car si c'est maladie,
Le defaut d'alimens eut son ame rauie:
Mais sans boire & manger celui-ci vit tousiours.

Viure

Viure ainsi n'est-ce pas vn prodige bien rare?
Ce viure dementant la Nature, & ses lois,
Qui veulent qu'à momens nostre corps se repare.
Mais vn effect plus beau fait ton liure (Citoys)
Repaißãt nos esprits d'vn si precieux viure,
Qu'il fournit d'alimens, pour en mourant reuiure.

M. VIDARD Procureur du Roy.

ROugi ventre gloutõ à l'abord de ce liure,
Si tu ne veux pallir au iugemẽt de Dieu,
Que feras-tu, chetif, en ce terrible lieu,
Puis qu'õ peut ici bas lõg tẽps viure sãs viure?

I. MOREAV Off.

LE MESME.

IE croyois en la foy d'vn erreur populaire,
Que de ce corps mortel le foible bastiment,
Priué du fort soustien d'vn solide aliment,
Caduc, en peu de temps viendroit à se deffaire.
Mais le nouueau labeur de tes doctes escrits,
Plein de l'air animé d'vne belle parole,
Qui preuue le contraire, & m'enuoye à l'escole,
Du choc de ses raisons estonne mes esprits.
Puis le naïf raport d'vne recente histoire,

Cōfit au doux nectar de ton mielleux discours,
Puissant de me nourrir, sans manger, plusieurs iours,
Renuersant ma creance, establist ta victoire.

VNe humeur dans ce corps estroictement enclose
Depuis vn si long temps ceste fille entretient,
V ne meilleure vie en ce liure luy vient:
Car ce liure & la vie est vne mesme chose.

A. CITOYS.

ABSTINENS CONFOLENTANEA,

Cui obiter annexa est pro Iouberto Apologia.

OPTABAT Euripides, vt aut muti perpetuum foueremus silentiũ, aut Res ipsę omni ambiguo sermone remoto nobis colloquerentur. Præoptaré ego, vt aut de Astomorum gente sine ore essemus, aut solo, vt illi, aëre cõtenti cibo & potu in perpetuum carere possemus. Sic enim foret, vt animus noster, qui ad rerum naturalium caussas, non aliter quam noctuæ oculus ad Solis radios cæcutit, sublata illa crassorum è cibis vaporum caligine, nudas idæas & formas vnico obtutu complecteretur. Non esset Chrysippo tam anxiè mẽs elleboro purganda, vt argumentorum suorum vim acriùs peruideret: Non esset sæpe nobis anima contra naturam oneri: non esset illa pro sale, sed pro solo diuinæ nostræ nauigationis pharo, qui è solo ad cœlum viam faceret. Sed quoniam vita no-

Aër siccior, anima prudentior. Heracl.

ſtra nutritione conſtat, atque alterum altero continetur, dum aſſidua alimentorum cura vitam ſuſtinere meditamur, animos noſtros ad magna alioqui ſurgentes humi defigimus: Pluribus tamen inteſtinorum anfractibus hominem donatum Plato cenſet, quod eum autor vniuerſi conſtituerit animal plenum rationis & conſilij, cuius vſu careret, ſi, vt plantæ radicibus, ita ore cibo ſemper adhæreret, aut, vt belluæ, paſtui vndiquaque conquirendo perpetuo eſſet addictus. Quinimo dùm alimentum ventris mæandros & gyros pererrat, ſuam vim vegetantem & altricem naturæ mens ſublimior demandat, intereà ſuis freta facultatibus

Tim.

----*Totos infuſa per artus*

Ipſa agitat molē & magno ſe corpore miſcet:

6. Aen.

pleniùs vires ſuas explicatura, ſi alimento confecto ad nouum ſuggerendum animus ipſe non eſſet conuertendus, & ventris imperio ſubijciendus. Nihil enim magis negotij homini exhibet atque aluus, inquit Plinius, cuius cauſſa maior pars mortalium viuit. Peſſimum corporum vas inſtat, vt creditor, & ſæpius die appellat: ideoque non ferendum eſſe iuuenem ſtatuit Imperator, qui cum præſens eſſet, atque à tutore alitus eſſet, ſi alimenta per alium ſe conſecutum non probet, ſumptus recu-

Lib. 26. cap. 8.

Cod. Iuſtin. de alim. pup. præſt.

recuſet, quaſi vento vixerit. Nam & ipſi Stoici, qui alioqui ſenſus omnes tollunt, hac ſaltem ventris expoſtulatione afficiuntur, comeduntque, ſed vt ne comedant, contra quam nebulones, qui bibunt & edunt, vti bibant & edant, quorum Deus venter eſt, cui quidem luxuria omnis conditur, cui nauigatur ad Phaſin, profūdique vada exquiruntur: Qua parte demum propiùs ad belluas natura pronas, atque ventri obedientes accedimus, quibuſcum nobis etiam communis eſt cibi & potus neceſſitas. Etenim omnibus animantibus à natura inſitum viuendi inſtrumentum eſt Calor natiuus, qui vt ignis noſter in ligno, ſic ille in triplici corporis ſubſtantia ſolida, humorali, & ſpirituoſa ſedem habet, quam aſſiduè depopulatur & abſumit, breui perituram, niſi nouo identidem eſculentorum & potulentorum appulſu reficeretur, non aliter atque ellychnij flamma, conſumpto oleo, ſtatim extinguitur, niſi nouo pabulo iniecto commodè refocilletur. Ideo medicinæ princeps Hippocrates pluri alimento puberum corpora indigere ſcripſit, quia plurimum huius caloris obtinēt. Alioquin, inquit, conſumitur eorum corpus. Contrà ſenū corpora, quia pauco calore prędita ſunt, paucis egent ſuccendiculis. Ex quibus veluti cōſequens eſt, quod

Lib.1. aph.14.

ibi præmiſſum à noſtro vate: ieiunium ſenes facillimè ferre, ſecūdùm eos, qui conſtantem ętatem agunt, minùs adoleſcentes, minimè omnium pueros, atque inter eos maximè qui functionibus obeundis alacriores ſunt. Nam & caloris paucitas, & humoris primigenij tenacitas, & corporis denſitas triplicis illius ſubſtantiæ effluuium in ſenibus prohibet, vndę minor cibi penuria, & ex eius ſenſu, appetētia, quæ fames eſt, in ijs eſt languidior: quemadmodum in iunioribus eò ardentior eſt, quò natiuus calor eſt vberior, humor vitalis fluxilior, & corporis habitus rarior: quæ tria, vt pabuli conſumptionem promouent, ſic & reparationem inſinuant. Quoniam enim per cutis poros vniuſcuiuſque animalis ſubſtantia in ambientem aëra diſſoluitur, inquit Gal. eas primùm partes, quæ cuti viciniores ſunt, exinaniri neceſſe eſt, quarum ingenita vis ex alijs ſibi proximis alimentum, vt quod vacuatione deperijt, reſarciat, prolicit: illæ è venis, tanquam horreo: hæ ex iecore, veluti area: iecur ex inteſtinis & ventriculo, veluti agris, per venas meſaraicas, veluti per manus, quod ſibi familiare eſt, naturæque ſuę conueniens arceſſit. Ventriculus exhauſtus ſibi inſito penuriæ ſenſu ad appetendum cibum, quo ſeſe reficiat, incitatur.

Aph. 13.

Primo de ſympt. cauſ. c. 7.

At verò

At verò si quod corpus est, cui calor exiguus sit, cui primigenius humor tenacior, cui spiracula cutis conniueant, triplicis illius substantiæ minima fit vacuatio, ideóque refectioni locus parcissimus. Quin ne vllus quidem, teste nostro Gal. vbi prætere ambiens nos aer frigidus est, vbi corpus segne & torpidum sine motu degit, quia cutis foraminula obstruuntur, ab ijsque nihil aut minimum effluit. Quod manifestum facit exemplo ferarum sua lustra per totam hyemem nunquam deserentiũ (φωλεύοντα ζῶα vocat) qualia sunt vrsi, glires, serpentes, lacerti, & plæraq; alia, quæ appetẽte vere, laxatis corporis præ calore meatibus, cũ resolui & deficere sese percipiũt, è suis latebris in auras suopte impetu ferũtur, & ad cibos vndiquaq; cõquirẽdos à natura impellũtur. Vnde colligit assiduá per habitum difflationẽ defectum creare, hunc ciborũ indigentiá, que appetentiam. Natura enim comparatum est, vt quod inanitum est, sui repletionẽ postulet. Quod si caussa cesset, ob quam corpora cibis indigebant, effluuium puta, necessum omnino est, vt & indigẽtia ipsa, & eius sensus, qui fames est, vnà cesset, atque ea-propter animalia latebras incolentia sine cibis degere posint. Sic lucernas ardentes grauissimorum virorum fide constat in veterum

de venæ sect. adu. Eras.

In lib.21. c.6. Aug. de ciuit. Dei.

In libr.5. dia.cap. 11.

ſepulchrorum cippis reperiri, quas ipſa inſcriptio ante innumeros annos ibi conditas teſtatur, vt quam celebrat Ludouicus Viues ante 1500. annos, quam Hermolaus Barbarus in agro Patauino repertam memorat, ſine die quidem & Conſule, ſed vt ex elogio colligit P. Appianus ante an. 800. Eæ tamen exiguo fomite quam diutiſsimè ſuſtinentur, quia humoris, qui olei vicem præbet, tenaciſsimus eſt, & bene vndique ſibi conſtans, ſiue is ſit humidum illud (quod Chymici radicale vocant) ex auro, cui vni rerum nihil deperire creditur, tractum, ſiue quid ei proximum, vt denotare videtur elogium in vrna fictili exaratum, quod ex-ſcribſit Barbarus in hæc verba.

Plutoni ſacrum munus ne attingite fures,
Ignotum eſt vobis, hoc quod in orbe latet.
Namque elemēta graui clauſit digeſta labore,
Vaſe ſub hoc modico maximus Olybius.
Adſit fœcundo cuſtos ſibi copia cornu,
Ne pretium tanti depereat laticis.

Et ſequens alteri vrnulæ intra ſuperiorem conditæ inſcriptum

ABITE. HINC. PESSVMI. FVRES.
VOS. QVID. VOLTIS. CVM. VOSTRIS. *oculis. emiſsitiis.*
ABITE. HINC. VOSTRO. CVM. MERCVRIO. *Petaſato. Caduceatoque.*

MAXV-

MAXVMVS. MAXVMVM. DONVM. *Plotoni. hoc. sacrum. facit.*

In qua quidem vrnula ardens adhuc illa lucerna obseruata est, inter duas ampullas sita, alteram ex auro, alteram ex argento, purissimo illo liquore plenas, cuius incendio lucerna illa per tot annos arsisse credita est. Idem Barbarus cœlestem aquam vocat, siue potius diuinam Chymistarum, quã à Democrito & Mercurio Trismegisto modò θεῖον ὕδωρ, modò Scythicum laticem, modò pneuma appellatam notat, hoc est spiritum ex æteris natura & essentia rerum quinta, vnde aurum poculentum, & iactatus ille, necdum inuentus, inquit, Philosophorum lapis & sabulum constet. Ad hunc fomitem nescio an referre debeã perpetuã lucernæ cuiusdã flammam, cuius meminit Cedrenus, quam quidẽ imperãte Iustiniano, Edessæ cum Christi imagine repertã refert. Ea statim à Christo passo supra portam quandã fuerat abdita, & 500. tamẽ annorũ decursũ nõ erat extincta: immo ex ea oleum in ignem proximum iniectum, Chosrois Persarum regis copias, Christiano nomini infensas, ad vnam omnes consumpsit. Quicquid sit, allatis supra rationibus adducor, vt minus mouear exemplo, quod in ora nostra Pictonica, à tribus fere annis, est in omnium oculis, puellæ Con- *Hist. compend.*

ſolentaneæ, quæ ab eo tempore vitam etiamnum ſine alimento trahere pergit.

Puella eſt nata quatuordecim annos aut circiter, Iohanna Balam nomine, patre Iohanne Balam fabro ferrario, matre Laurentia Chambella, ſtatura pro ætate iuſta, moribus ſubruſticis, Confolento vrbe in Lemouicum & Pictonum confinio ad Vigennam oriunda, quæ cum vndecimo ſuæ ætatis anno febre continua, circa 13. Cal. Mart. anni 1599. eſſet correpta, tùm grauiſſimis alijs ſymptomatis, tùm aſſiduo imprimis vomitu per 20. dies conflictata eſt. Febre quoquo modo remittẽte, obmutuit, & totos 24. dies ſine voce deinceps hæſit. Reddita poſtea voce, quanquam delirij plena, omnium infra caput partium motus & ſenſus torpere & hebeſcere cœpit, adeo vt ipſe quoque œſophagus (cibi potuſque in ventriculum via) reſolutus, vim ſuam cathelcticam amiſerit, neq; hactenus perſuaderi puella potuerit, vt cibum ſumere velit, ne quidem pellecta familiaribus huic ætati condimentorum & fructuum fugacium illecebris: Reſtitutus tamen & confirmatus eſt artuum motus poſt ſex ferè menſes, præterquam altera coxendice, à qua adhuc ſubdifficilis eſt inceſſus. Sola deglutiendi impotentia remanſit, vnde & ſummum omnium eſculentorum & potu-

lentorum

lentorum odium puella concepit. Interim ei, res mira, vniuerſum abdomen ſenſim emarceſcere & tabeſcere adeò viſum eſt, vt ab imis coſtis ad pubem vſque nihil priſtini aqualiculi ſuperfuerit. Sola ibi nunc à ſterno pendula mucronata cartilago, non aliter quam ſuggrunda, quæ extra perpendiculum ſtillicidia eijcit, ſupra antiquam ventris regionem extat, à qua & notharum coſtarum appendicibus ſuperna cutis non mediocrem tenſionis & diuulſionis ſenſum patitur, ex ipſo etiam puellæ conqueſtu. Inde omnes muſculos, inteſtina, viſcera, & reliquas ventris partes atrophia conſumptas & contractas patet, vt detractas putes. Saltem ſolæ illarum fibræ & ſtamina reſtant, carnoſa omnis, quæ ſpatia earum infarcit, ſubſtantia perijt. Cæteræ corporis partes multo minus exhauſtæ apparent. Nam & pectus amplum, & vbera turgidula, brachia & crura modicè toroſa, facies rotundula, ſed fuſca, labia rubella, lingua quidem contractior, expeditus tamen ſermo, caput pilis longiſſimis contectum. Creſcunt enim illi & pili & vngues, immo totum ipſum corpus. Nulla ſui parte excrementa procedunt, non aluo fæces, non veſica lotium, non vtero menſtruum. Non eſt ſua ſorde caput obſitum, quod vt in externa cute, ſic in ipſis

ſenſuum organis ſuam integritatem teſtatur, neque (præter tenuem ſputationem & nonnullas lacrymas) vllum aut auribus cerumen, aut naribus mucus, aut habitu ſudor erumpit: Quinimo vniuerſa ferè corporis cutis frigida & ſicca tangentibus apparet, vixque vllo motu incaleſcit (ſi alas & cordi vicinas partes exceperis) etiamſi in rem familiarem operam omnem conferat, obſonium è foro petat, pauimenti ſordes euerrat, colum teneat, fuſum rotet, ſtamina pollice ducat, atque in alijs huiuſmodi miniſterijs tota ſit, nec vllæ ſenſus aut motus partes deſint.

Ex quibus exempli raritas multis modis dilucet. Nam ea ætate caſus hic accidit, qua creſcebat corpus. At quæ creſcunt, plurimo egent alimento: præterea iſto habitu gracili & frigido, vbi interiora calidiora eſſe ſolent. Hinc ventres hyeme calidiores pronunciauit noſter Senex, vnde concoctio expeditior & fames intolerabilior: per exercitia præſertim, quorum nullis ſuæ ætati & ſexui cõuenientibus parcit: cœlo inſuper & ſolo multum voraci. Quæ omnes appetendi occaſiones febris illius continuæ ſuperuentu deiectæ ſunt, & naturales omnes functiones tãdem etiam paralyſeos acceſſu ſopitæ atque interceptæ.

lib. 1. aph. 15.

Atque vt à prima & præcipua exordiar, ventri-

ventriculus ipse qui alioqui cibi promptuarium est & primæ coctionis officina, crudorum humorũ illuuie dissolutus elanguit adeò, vt neque suos cibos retinere, neque alios admittere potuerit.

Vncta cadunt laxis nã pulmentaria labris. Pers.

Sic apud Hippocr. Hermocrates ardentissima febre correptus cibum semper omnem respuebat, ob ipsius facultatis extinctionem, inquit ibi Gal. cuius erant in secunda valetudine munera, indigẽtiam sentire, & quæ sunt sibi familiaria appetere. 3.epid. com.1.

Huius symptomatis causam plærique reijcere malunt in pomi, ab anu quadam duos aut tres ante menses porrecti, vim maleficam, quod, eo deuorato, nauseas aliquot & animi fastidia passa sit. Sed cum præterea nihil superuenerit, quod eius sanitatem & functiones naturales apertè læserit, donec descripta febre correpta est, non video quomodo vis illa tandiu sopita fuisse credatur. Vomitu sedato, obmutuit, propter resolutionem neruorum recurrẽtium (quam & totius postea corporis resolutio excepit) frigidiore & cruda pituita calore febrili, eóque etiam delirium in cerebro excitante, liquata, & in hos neruos translata: vnde suctionis sensum, immo ipsam deglutitionis vim amitti oportuit. Quæ vnica est appetentiæ animalis abolitæ caus-

sa: Quam nec longè subsecuta est, ipsius naturalis appetentiæ priuatio, quam notauit Hip. his verbis γεύεσθαι δὲ οὐκ ἠδύνατο, si quid grauissimo eius interpreti Gal. credendum est, qui symptomatis huius caussam reijcit in vitium hepatis, quod cum vegetantis & naturalis animæ principium sit, eo læso & auxiliarias eius facultates, attractricem, inquam, retentricem, assimilatricem, & expultricem, in quibus nutritionis vis tota versatur, concidere necesse est, & ideò ipsum appetitum, qui non nisi attractione perficitur. Iecoris autem affectum in Hermocrate colligit ex eo Gal. quod cùm die morbi sexto auriginosus apparuisset, nec tamen ei, vt Heraclidæ (cui idem eodem die symptoma superuenerat) per totum morbi decursum, qui fuit dierum 27. icterus aut sudore, aut bilis excretione, seu per aluum, seu per vrinas, aut vomitum sublatus fuisset, naturalem facultatem, cuius hepar est fons, mirum in modum concidisse facile appareret. Qua affecta omnis appetitus vis adeo prosternitur, inquit Gal. vt mori, quam quicquam vel summis labris attingere præoptent ægri.

1. epid. sect. 3.

…de loc. aff. c. 1.

In nostra puella nec arte curata, nec natura leuata, iecur vitiosorum humorum sarcina adeò obsessum est, vt naturali eius calore admodum fracto, cum omnibus i-

mi

mi ventris partibus exaruerit & contabuerit, vt minimè mirum cuiquam videri debeat, si naturalis œconomiæ munia compareant abolita. Huius igitur apositiæ, & quæ ex hac secuta est, ἀσιτίας, altera causa est ista hepatis, omniumque nutritioni inseruientium partium tabes, vnde attractione abolita perijt suctus, à quo & fames. Cuius sententiæ Gal. adstipulatorem habeo, qui propter hepatis imbecillitatem non nutriri corpus asserit, nihilominus diu subsistere posse contendit, quandiu sc. cor manserit illæsum. Perijt tamẽ Hermoc. intra 27. dies, quia humorũ corruptela cordis substantiã altiùs peruaserat, quam & caloris febrilis infensa qualitas depulso natiuo exhauserat. Puella nostra seruata est, quia calore febrili extincto, natiuus relictus imbecillus cohibitus est intra corpus adstrictum, cui strigosa cutis frigida & sicca obtensa est: Hic cum minimùm resoluatur, minimùm etiam foueri necesse est, quæ tertia est huius inappetentiæ causa. *5. de loc. aff. cap. 1.*

Nam quicquid id est, quod exhalat, vt spiritus & calor innatus, reparatur & fouetur aëre primùm tam inspiratione ducto, & per pulmonis tubulos in cor admisso, quam quantulacumque illa transpiratione (quam fermè totam suppressam ex habitu iudico) in vniuersum corpus per

arterias recepto: Dein humore crudo & pituitoſo recreatur natura illa fatiſcens, qui quidem in corpore hoc puellari non poteſt non per ætatis & ſexus conditionẽ vberiùs iampridem ſuccreuiſſe, & etiamnum parum abſumptus abundare, vt ex paralyſi non ſatis confirmata dilucidò liquet. Hic autem temporis progreſſu coquitur, fitque idoneum corpori alendo nutrimentum. Nec deſunt plæraque alia quæ ſuos habent in corpore noſtro penus, inde depromẽda, cùm inediæ natura impatiẽs, alimentorum vicem ea ſupplere iubebit, vt adeps, medulla, pituita: quæ ſingulæ corporis partes exhauſtæ, è ſuis ſedibus, tanquam è feraci promo & condo, attrahunt, & velut alterum rorem in vniuerſam ſuam ſubſtantiam fuſa concipiunt. Sic aiunt cochleas cum ſitiunt aëris, atque nihil illis de cælo illiquitur, proprio ſucco victitare, vnde Plautus.

2. fac. na. com. 2. de ra. vicin. acu.

Symmachus lib. 1. Epiſt. 33.

Captiuis.

Quaſi, cum caletur, cochleæ in occulto latẽt, Suo ſibi ſucco viuunt, ros ſi non cadit.

Sic terreſtres cochleæ aduerſus hyberni frigoris iniuriam albo quodam operculo, duro, gypſi ſpeciem referente, ſuæ teſtæ obtenſo munitæ, ſolo interno redundantis humoris fomite ſuſtinentur, per integrum ſemeſtre, ſub terra, circa fruticũ radices conditæ: vt & omnia ferme animalia

Ariſt. hiſt. an. l. 8. c. 13. Plin. hiſt. na. c. 39. l. 8.

hyem

hyemis asperitatem varijs latibulis lenire solita, qualia angues, ranæ, muscæ, erucæ, glires, mures montani, turtures, hirundines, &c.

Nam serpentes omnes frigoris impatientes hyeme abditi in terra latent, autore Aristotele, à quo tametsi serpentium historiam hauserit Plinius, eius tamen mentem perperam detorsit in contrarium sensum, cum serpentium viperam solam terra condi dixit: cæteras arborum aut saxorum cauis. Contra namque viperam fermè solam per ipsam hyemem saxis, cæteras terra condi verè scripsit Arist. quo tempore illis pro cibo somnus est. *hist. an. l. 8. c. 15.* *hist. na. l. 8. c. 39.*

Quin & annua fame durāt viperæ, hyemis etiā algore dempto, inquit Plin. quod nos scimus, qui hîc eas frequentes habemus, & phialis vitreis sine cibo inclusas annum integrum & ampliùs asseruamus. *lib. cit.* Non possumus interea hîc vnum & alterum Plinij lapsum super earum coitu dissimulare, qui viperæ marem scribat caput inserere in os, quod illa abrodat voluptatis dulcedine. *lib. 10. c. 62.* Nam qui eas sæpe in coitu deprehendunt nostri venatores, cum vix etiam vehementiori conatu à se inuicem disiungere possent, nobísque rem aperijssent, obseruauimus ijs recens inde diuulsis exertum mari longius pudendum,

cum protuberante & aliquot aculeis aspera glande, quam venere turgentem fœminæ vulua tam arctè complectebatur. Ei erant substricti sui testes, contra summi Naturæ genij sententiam, qui neque serpentes, neque animalium vllum pedibus carentium testes habere scribit: Addit tamẽ alibi [nisi intra se formare animal possit] qua clausula excipi videtur vipera, quam solam dixerat intra vterum catulos excludere, quanquam nisi ea esset mens Arist. excludere non dicerem (neque enim ex ouo, quod nullum est) sed formare. Fœtus enim est sua membrana, vt in cæteris viuiparis, inclusus. Neque vero etiam, vt idem autor putat, singulos catulos diebus singulis parit vipera viginti scil. numero: sed vno eodemque die catulos plærumque vndecim, interdum plures, interdum pauciores parit.

4. de p. an. c. 13. 3. hist. c. 1. 5. hist. c. vlt.

lib. 10. c. 62. hist. natura.

Neque tandem cæteræ tarditatis impatientes perrumpunt latera, occisa parente, quam saluam intra phialas illas enatis viperillis sæpe notauimus. Sed deceptus est Plinius his Aristotelis verbis, τίκτει δὲ μικρὰ ἐχίδια ἐν ὑμέσιν, οἳ περιρρήγνυνται τριταῖοι. ἐνίοτε δὲ καὶ ἔσωθεν διαφαγόντα αὐτὰ ἐξέρχεται. Id est. Parit paruas viperulas membranis obuolutas, quæ tertia die rumpuntur. Euenit interdum, vt qui in vtero sunt,

hist. an. lib. 5. cap. vlt.

ſunt,abroſis mẽbranis prorumpant. Αὐτὰ retulit ad ἔσωθεν (vt interiora matris eroſa audiret)cum ad ἐχίδια debuiſſet, διαφαγόντα τὰς ὑμένας. i. viperulas ſuas erodentes membranas.

Ranæ, quas ſemeſtri vita in limum reſolui nullo cernente putat Plin. rurſuſque vernis aquis renaſci, frigore quidem ſoluuntur, non reſoluuntur, ſed cauernis littorum latent, non abſtinentes modo, ſed & ſemianimes, quæ aliàs in paludibus maritimis, glaciem nunquam contrahentibus, quocunque anni tempore conſpiciuntur: immo in ipſis in quibus latuerunt lacunis, vere non tantum earum fœtus, ſed veteres etiam ranæ viſuntur. *lib.9.cap.51.*

Muſcæ hyemali frigore torpidæ in tabularum rimis deliteſcunt, quas aut artificialis ignis, aut ipſius tempeſtatis tepor iampridem veluti ſepultas reuocat. Interea dum torpent, ſibi ipſæ ſufficiunt, non tam corporis exiguitate, vt contendit Ariſtotel. quam frigiditate. Quod enim calidum eſt, cibum & appetit & concoquit cito: contra quod frigidum eſt, cibo carere facilè patitur. *De part. an. lib.4. cap.5.*

Ex muſcarũ genere Apes hoc etiam tẽpore ceſſant, & in ſuis alueolis abſtinentes latent: argumẽto eſt, quod ſibi appoſitos cibos non attingant, & ſi qua eruperit, ieiu- *Ariſt.l. 8.c.14.*

na ſpectetur ventre lucido. A Bruma ad Arcturi exortum diebus ſexaginta ſomno aluntur ſine vllo cibo, Plin.

lib. 11. cap. 16.

Ar. lib. 4. cap. 5. de part. an.

Omnium maximè Cicadarum genus eſt ieiunum. Satis enim ijs alimēto eſt humor, qui in corpore ſupereſt.

Ar. hiſt. lib. 5. cap. 19.

Erucis ſeneſcentibus externa cutis callum quendam contrahit, cuius quia color eſt aureus, Chryſalides & Aureliæ nominari ſolent. In hanc formam cum tranſierunt, nihil excipiunt, nihil excernunt.

Inter eas Bombyx, inſigne Naturæ miraculum, media etiam æſtate, ſuo concluſus cortice ſericeo quadraginta minimùm dies non tantum ſine cibo durat: ſed & ſuæ ſubſtantiæ plurimum in lanificium ſuum impendit.

Ar. lib. 8. cap. 17. Plin. lib. 8. c. 57.

Conditi cubant Glires & non niſi ſomno aluntur. Eorum ſenium finitur hyberna quiete.

Ar. lib. 8. c. 17.

Mures montani, ſicut & glires, hyeme deliteſcunt, integriſque menſibus tam altè dormiunt, vt effoſſi & extracti nō excitentur, antequam in ſole expoſiti vel ad ignē locati concaluerint: fœnum, paleas, ſtramenta in cauernas comportant, ſed ijs à frigore tantùm ſe tuentur.

Teſtudo terreſtris totá hyemem in terra latet, atque graui ſomno preſſa ſine vllo cibo traducit. Cibo omni deſtitutam diu viuere:

viuere quouis tempore teſtatur Rondel. atque etiam abſciſſo capite; propter frigidi ſucci conſtantiam. *libr. de amphib.*

Chlorion ſeu galgulus auis tota hyeme deliteſcit, circa æſtiuum tantùm ſolſtitium procedit. *Ar. lib. 9. cap. 22. Pl. l. 10. cap. 29.*

Hirundines tam domeſticæ, quam agreſtes à proximæ hyemis aſperitate ſibi metuentes, in finitimos montium receſſus ſeſe recipiunt, vbi nudæ & implumes inueniuntur: qua ferè facie verno adhuc tempore ſolent conſpici. Quæ autem ripariæ dicuntur, in ripas fluminum, lacuum, paludum, & in maris littora ac ſcopulos ſeſe conferunt, vbi plures mutuo complexu adhærentes deprehenduntur: vnde accidit, inquit Agricola, vt piſcatores interdum ita inter ſe iunctas ex aquis extrahant: vt deſinant noſtri philologi nouas ijs colonias in Africam & alia tranſmarina loca comminiſci. *Ar. lib. 8. c. 16. Pl. l. 10. cap. 24. Abeunt 12. Sept. Redeunt 26. Apr. de ſubter. ani.*

Turtures latere incipiunt præpingues, & quanquam pennas in latebra dimittunt, tamen pinguedinem ſeruant. *Ar. l. 8. cap. 16. hiſt.*

Forte & ex alijs plæriſque auibus, quæ peregrinæ creduntur, diligentior quiuis rerum naturalium ſcrutator nõ paucas adhuc incolas, quanquam hyeme abditas, deprehendet, vt miluos, ſturnos, palumbas, merulas, turdos, veſpertiliones, vultures, no-

ctuas, bubones, vpupas, &c. quas ſuus intus adeps fouet & ſuſtinet, corporis interim effluuio ſuppreſſo. Adipem enim per inedias calori natiuo alimentum ſuggerere autor Gal. 4. de vſu part. medullam 11. pituitam com. 2. de rat. vict. acut. Vnde queas tibi ſcrupulum ex Hipp. lectione iniectum eximere, qui homines vix vltra ſeptimum diem ſine cibo tranſigere contendit, quem licet ſuperauerint, nihilominus emori, quia etiamſi verum eſt, & in noſtra puella clarũ, quod ait ille, ieiunum inteſtinum per id temporis adeo coartari, vt nihil omnino deinceps poſsit admittere: tamẽ ex hac adſtrictione & obſtructione tam ſubitam mortem arceſſere non eſt omni ex parte neceſſe. Quinimo Scythas ferunt, ſi quibus de cauſſis inedia longiùs toleranda ſit, ventrẽ latioribus faſcijs cohibere, quo fames illos pauco aut nullo relicto inani ſpatio minus attingat. Ipſam quinetiam Spirenſem puellam, quæ triennalis inediæ famâ percrebuit, humore ſuperuacuo conſumpto, ad ciborum vſum, quaſi poſtliminio, rediiſſe tradunt ſcriptores, à liquidioribus, vt credibile eſt, initio facto, ſiquidem vera ſunt, quæ ab illis ſcriptis mandata ſunt, ac non potius nimis credulam eorum fidem mater, vt audio, fefellit: quam etiam mihi ſuſpectam facit mu-

lib. de carn.

cus,

cus, quem ipſam abundè per nares emungere ſolitam ſcribunt, ſuæ in auribus ſordes, ſuæ oculis largiores lacrymæ, quæ aliquo cibo, quanquam forte non ſolido, vires eius collabentes ſæpe fultas ſatis euincunt, à quo excrementa hæc vi naturæ ſecreta in ſua organa ſint amandata.

Nec tamen hæc infirmant paradoxum à L. Iouberto in prima decade ſecundo loco poſitum, vbi inter clara diutinæ abſtinentiæ exempla, illuſtrem Spirenſis huius puellæ hiſtoriam veluti pro hypotheſi ponit & exponit. Nam præter innumeras alias eiuſdem argumenti obſeruationes, quas citat, plurium grauiſsimorum teſtium fide comprobatas, celebres habemus tum antiquorum, tum recentiorum ſeculorum experimentis notiſſimas. Herum Pamphilium autor eſt diuinus Plato 10.*polit.*
decem integros dies inter exanima cæſorum corpora iacuiſſe, biduóque poſtquam inde ſublatus eſſet, vt rogo imponeretur, viuere compertum. Neque verò ſeptimo vtique die homini letalem eſſe inediam profitetur Plinius. Nam duraſſe plæroſque & vltra vndecimũ certum eſt, inquit. *lib.* 11. 54.
Grauiſſimum abſtinentiæ præceptorem Pythagoram teſtatur ex Dicearcho Diog. Laert. ἄσιτον quadraginta totos dies duraſſe: cuius etiã ex doctrina Apollonius Tya-

neus aſſuetudine longa diutinam ferre i-
lib.7.cap. 18. nediam didicit. Scire ſe aſſerit Plin. victam
voluntate ſitim: equitemque Romanum
Iulium Viatoré è Vocontiorum gente fœ-
derata, in pupillaribus annis aquæ ſubter
cutem fuſæ morbo prohibitum humore à
medicis, naturam feciſſe conſuetudine, at-
que in ſenecta caruiſſe potu. Idem & in il-
luſtriſſimo Marchione Piſanio, viro ea
prudentia conſpicuo, qua grauiſſimis in
negotijs Rex ipſe feliciſſimè ſæpius vſus
eſt, nuper omnis mirata eſt Gallia. De fre-
quenti & integra P. Alcantaræ monachi
Hiſp. abſtinentia, eaque in octo & am-
plius dies per ſingulos menſes ſponte por-
recta, mira referunt recens editi quamplu-
rimi, piarum preceptionũ libri. Celeber-
rima omnium eſt hiſtoria Catharinæ cu-
iuſdam in Colbergenſi ſolo ſine vllo
cibo & potu integrum ſeptennium tradu-
xiſſe cóperta. Ea iuſſu Illuſt. Ioan. Caſimiri
comitis Palatini, ab Henrico Smetio (nũc
profeſſore Heidelbergenſi) & Ioan. Iac.
Theod. medicis, 24. Nou. 1584. diligenter
obſeruata, adhibitis etiam poſteà quatuor
matronis, quæ ab eius latere ne quidem
noctu diſcederent, facilè ita ſe habere rem
vnicuique perſuaſit. Poſt triennium hiſto-
ria hæc Gallicè tralata eſt, Francofurti a-
pud Ioan. Vvechelum excuſa, anno 1587.
& in

& in appendice monitus lector, puellam adhuc in hac abſtinentia perſeuerare ſine cibo, potu, ſomno, excrementis.

Rationibus nititur inſuper Ioub. adeo neceſſariis, vt nemini vnquam ré obſcuram fore hactenus crediderim, poſtquam præſertim amica doctiſſimi Vallerioię interpellatione tantus vir ab hac fide dimoueri non potuit. Argumentum tamen hoc tractanti, dum librariam officinam aliud agens perluſtro, occurrit libellus in ipſo limine præferens, Fieri non poſſe vt quis ſine cibo plures dies & annos tranſigat. Eũ illico, quia à docto medico & populari noſtro I. Harueto conſcriptus eſt, deuoro & auidiùs perlego. Poſtquam verò incidi in eum locum, vbi negligentiæ arguit tot illuſtrium exemplorum autores, quos ieiunium tandiu creditum ſpecie aliqua fallere potuiſſe ait, ſatisfaciendum ei hac in parte exiſtimaui, & priuato Cõfolentaneæ noſtræ puellæ nomine ſpondendum, etiáſi per tot menſes & annos ſingulos eius motus obſeruare mihi non licuerit, videri tamen nihilominus verum quod de ea circũfertur, & quod hac ſcheda propono fere triennale ieiuniũ, nec aliter iis perſuaſum fore, qui nudam eam vt nos, conſpexerint, niſi mutata ab illa quam Iul. ſuperiore vidi: Nunc enim aliquanto carnoſior narra- pag. 74.

tur: neque tamen vllius alimenti acceſſu, quod potuerit deprehendi. Adde quod & nobiliſſimorum virorum, qui eam in domibus ſuis, alius per trium, alius per quatuor hebdomadarum ſpatium inter vxores & filias ſuas aſſeruarunt, fide ſatis id vnicuique conſtare debet. Si quis propriis oculis fidere malit, non repugno, ne quidem ipſa puella. Vtinam idem licuiſſet Iouberto, qui ſi tot rationum momentis oculorum fidem addidiſſet, nunc fortaſſe I. Haruetum aduerſarium non haberet. At cum hic iam pugnet contra ſenſus,

Lucr. *Qui niſi ſint veri, ratio quoq; falſa fit omnis;*

Iouberti demonſtrationes adſtruere difficile fortaſſe non erit. Firmiſſimis enim fultæ ſunt illæ principiis ex ipſis ſummi naturæ Dictatoris oraculis deprōptæ. Profitetur Ariſtot. omnium animātium genus calorem quendam naturalem inſitum habere, qui cum anima ipſa adeo arcto vinculo connexa eſt, vt vbi vnum inſit, alterū etiam ineſſe neceſſe ſit: Animalia dum viuunt calere, eadem morientia, & cum vita functa ſunt, refrigeſcere. Ineſt, inquit alibi, in ſemine omnium, quod facit vt fœcunda ſint, videlicet quod Calor vocatur. Et infra. Gignuntur in terra & in aquis animantia & plantæ, quia in terra ineſt humor, in humore ſpiritus: In vniuerſo autē

libr. de vita & mort. & reſp.

lib. 2. de gen. an. cap. 3.

lib. 3. de gen. an. c. 11.

calor

calor animalis, vt quodammodo omnia anima plena ſint. Itaque calore omnia confici, omnes functiones perfici autor eſt, qué & noſter Gal. aut facultatum eſſe ſubſtantiam, aut ſaltem primum & maximè neceſſarium ipſarum inſtrumentum eſſe paſſim docet. Non eſt igitur quod abſurdum putet Haruetus à Iuberto poſt Philoſophum dictum, vitam vno calore contineri. Cùm enim vita ſit permãſio & mora animæ cum calido ex Ariſt. nobis in hac rerum caligine poſitis illuſtrius præſentis vitæ indicium capere non licet, quam ex eius functionibus, quarum omnium calor velut primarium & immediatum animæ inſtrumentum autor & effector eſt. Nec ineptè Ioubertus contrariorum contraria conſequentia eſſe ratus vitam calore finiuit, poſtquam eiuſdem caloris extinctione mortem Ariſt. deſignarat. Nam & noſter Gal. qui mortem tunc homini contingere putat, cum calor ſæpe agendo refractus, præ idonei pabuli penuria, fatiſcit, & qualitatum elementarium nobis innata temperies ſoluta in vnius imperium tranſijt, tacitè indicat vitæ curriculum tandiu retineri, quandiu calor natiuus humido primigenio abundè perfundetur, & qualitates elementares in ſuo æquabili concentu & harmonia, quam temperiem vocant,

libr. 2. ad Glauc. *lib. 4. de vſu par.* *pag. 14.* *libr. de reſp.* *pag. 15.* *1. de ſan. tu.*

pag.14. conuenient. Neque propterea duabus istis causis calore & temperie finienda erat vita, quãdoquidem à proxima semper ducenda finitio est. At calor proximum est animæ instrumentum: Temperies caloris ipsius innati, qui eam ad varias actiones accommodat. Ergo causalis hæc definitio à prima & potissima vitę caussa ritè petita est. Essentialem ex Aristot. supra adduximus.

pag.16. Aliter tamen Haruetus, qui hominis vitam definit actionem animæ rationalis in humano corpore productam. Non satis cautè. Primùm enim vita non est actio animæ, alioqui anima viueret, non corpus: sed est mansio, vt dictum, vel vnio animæ cum corpore, vt Arist. alibi, à qua deinde actio proficiscitur. Adde quod, cum vitæ actiones sint, intelligere, sentire, moueri, nutriri, si vita est actio, actionis erit actio, quod est absurdum. Denique si animæ rationalis, qua rationalis, ratione & intellectu solo, non etiam sensu aliquo naturali, partes ad sui nutritionem, ad alterius generationem, & alias eiusmodi vitæ actiones impellentur. Fortasse cum definitioné suam aliunde hauriret Haruetus, legit actum, quem conuertit actionem. At actus entelecheia est, non autem ἔργον. Atque ita rectè definiretur vita, vt esset actus animæ

8. metaph.

in corpore. i. vis eius per vnionem vtriusque. Ex quibus perspicuum fit, nostro potius innato calori, vt animæ organo, quam rationi ipsi, vitam vniuersim acceptá referendam esse: Ita tamen vt calor is humido primigenio perpetuò inhæreat, quod licet indies ab eo absumatur, prouida tamen natura alium ex assumptis alimentis humorem in deperditi locum subrogat, vt priùs annotatum. At ex ijsdem alimentis alium insuper vsum accedere putat Haruetus, spiritibus, inquit, reficiendis *pag. 18.* & instaurandis, quem omisit Ioub. quasi humoris primigenij nomine humorẽ modò syncerum, non etiam spiritus ipsos censeamus, quibus & calore natiuo perfusum istud semper humidum intelligimus. Spiritus vero cibo & potu refici quis negat? Parergωs igitur multa hîc assuta. Et verò paradoxωs, quod proponit contra Hippocratis aphor. 14. lib. 1. pluri alimento eum *pag. 25.* egere, cui languidior est calor, quod probat exemplo viri quadragenarij, qui, inquit, plus cibi assumit, quam vllus ab altero aut tertio die natus puer, cui tamẽ plurimum inest huius caloris, ex ipso Hippocrate. Infirmum, meo iudicio, si cætera cõponas & organa conferas, argumentum. Nã ne in verbo [pueri] vlla cauillatio subsit, παιδία voco, Græcorum more, pueros

omnes vſque ad 14. ann. Hos pro ventriculi captu plus alimenti aſſumere aio, quã καθεστηκότας conſtantis ætatis viros, tum propter coctricis facultatis robur, (vnde celerrima ciborum cõfectio) tum propter frequentes excercitationes, inter quas plurimum eorum ſubſtantiæ per cutis poros effluit, vt taceam ex Hippo. allatam duplicem ciborum neceſſitatem alendi augendique corporis. Coctricis autem facultatis robur à temperie quidem pendet, ſed promota & excitata à calore natiuo, qui etiãſi aliam alimoniam priore confecta per ſe

pag.33. non inſinuat, vt obiicit Haru. quia tamen vbi priorem illam exhauſit, penuriæ quidam ſenſus in ore ventriculi exoritur, qui fames dicitur, ad calorem velut agens præcipuum refert Ioub. aſſumendorum alimentorum quátitatem, cuius certa ſit norma fames ſeu appetentia. Spectatur ferendæ inediæ facilitas in non appetendo, ait

Com. 1. aph. 13. Gal. nihilque inde noxæ capiendo. Quod

pag.33. hîc adfert Haru. conualeſcentes à morbo bene appetere, neque tamen iis pro ratione appetitus cibos offerri, ſed dum conſulitur virium reparationi, conſulendum & infirmitati caloris naturalis, qui non obruendus, ſed fouendus: Id fit, quia ſua organis temperies nondum omnino reddita, & facultates naturales adhuc à morbo

imbe-

imbecillæ largiùs aſſumpta coquere non poſſunt. Atenim de ſanorum fame ſuam inſtituit Ioub. demonſtrationem, non ægrorum aut neutrorum. Vnde colligit ſenes, quia non multùm appetunt, nec multo cibo indigere, præſertim cum frigidum ſit eorum corpus, quod non cõcedit Haru. *pag.* 43
qui omnem mixtorũ actionem ab ea, quæ in elementorum concurſu vicit, qualitate proficiſci ait: At in corpore viuente calorem cæteras ſuperare, à quo actio omnis, non à frigore, expectanda. Propoſitionem in mixtis inanimatis, & quæ ſimplices elementorum formas pro ſuis principiis agnoſcunt, cũ Philoſophis admitto lubens. At in animatis, quæ nobiliorem habẽt formam, qua ignobiliores illæ, velut trigonũ in tetragono, continentur, non ita facilè. Agnoſcunt enim pro functionum ſuarum principio naturam illam maximè propriè dictam, animam, inquam, entelecheiam ſcilicet corporis Phyſici, organici, potentia viuentis. Quod autem aſſumit Haru. in corpore viuente calorem cæteras qualitates elementares ſuperare, ne id quidem recipio, niſi calorem eum, qui per corpus diffuſus omnia regit & moderatur, quo viuente vitam, quo abeunte mortem irruere diximus, intelligat (vt videtur ex Ariſt.) qui non frigidum tãtùm, humidum, & ſiccum

elementare, ſed ipſum quoque calidum elementare, ipſe cœleſtis, ſuperat & ſibi mancipat. Nam ſi elementaris calidi dominium audiat, vt ſequitur ex ſyllogiſmo, obijciam ſalamandram, quæ in miſtione ſua temperamentum ita frigidum ſortita eſt, vt ignem tactum extinguat, non alio modo, quam glacies: viuit tamẽ, non à miſtionis calore, qui cum depreſſus ſit, non poteſt frigoris ſuperare vires. Ergo à cœleſti illo, quo viuunt etiam ſerpentes, quas tẽperamento frigidas nemo neſcit. Quod ergo dictum eſt ſenum frigus diſſuadere ciborum copiam, ita capere debet Haruetus, nullum in humano corpore frigus dominari, immo ne vllum quidem actu eſſe: Sed Hippocr. ψυχρὸν Galeno & omnibus medicis eſſe ὀλίγον θερμὸν comparatè vt diſtinguunt vulgo. Itaque minorem & imbecilliorem eorum calorem paucis egere ſuccendiculis, vt exigua lucernæ flamma exigua olei affuſione fouetur, multa extinguitur.

Com.1. aph.14.

Hactenus de agente, id eſt calore, cuius ex copia aut paucitate, copioſo aut pauco alimento corpora indigere pro Iouberto defendimus. Nunc ad patientis, id eſt humoris calori illi, ſubiecti vice, ſubſternendi naturam accingamur.

Ex omnium Medicorum conſenſu calorem

lorem vitæ primarium autorem constituimus, atque hunc functiones suas exerere non posse diximus absque idoneo fomite, qui quidẽ humor est primigenius, in ipsis generationis nostræ primordiis, semine & menstruo sanguine abundè cum suo calore congestus, sed qui ætatis decursu valde deteritur & deperditur, perpetuaque caloris sui deflagratione in nostram perniciem conficitur, quam vt remoremur, vt lucernæ oleum, sic calori pabulum obiicimus, alimentum, inquam, quod prius illud humidum instauret, & à tanto incendio vindicet. Quod si quis in corpore humor superans sit, quem partes cõficere non potuerint (Gal. vocat περιττὸν ὑπολειπόμενον, *In lib. 5. aph. 39.*
schola excrementum vtile) qualis in ossium, inquit, cauernulis & inanitatibus est reliquus, qualis spumosa in pulmone humiditas, in articulis viscidus & glutinosus humor, in testibus & parastatis semen, in lingua saliua, in mammis lac: Is alimenti vicem supplet & natiuo calori pro fomento est & succendiculo, vt latè Ioub. suo paradoxo, & nos supra. Itaq; quandiu in corpore superest is humor, cibo & potu corpus non eget: Nutritur tamen interea & viuit. Quod simili contentione negat Haru. & singulàs fere huius demonstrationis periodos repellit. Nos relictis leuioribus,

quibus aut ipſe, ſibi facta & ficta interdum obiectione, reſpondet, aut quiuis, vel in medicina tyro, ſatisfaciat, grauiora rationum momenta excutiemus: quanquam leuiuſculum errorem tolerare nō poſſumus.

pag. 47. In propoſitionis huius initio imponit Iouberto, à quo ſcriptum erat: non ſolùm caloris paucitatem cōferre ad faciliorem abſtinentiam, verumetiam humoris ſuperflui, & qui natiuum calorem occupet, abūdantiam. Ita vero accepit Gallico ſuo ſenſu Haruetus, quaſi diceret Ioub. Solū paucum calorem non tantùm conferre ad faciliorem abſtinētiam, verumetiam ad humoris ſuperflui, & qui natiuum calorem occupet, abundantiam. Hinc propoſitionem ſequentem elicit. Solum paucum calorem cauſam eſſe abundantię humoris ſuperflui: quam tanquam à noſtro Anteceſſore ſcriptam impugnat. Quam rectè iudicet lector.

pag. 52. Magnum verò munus atque onus eſſe putat ille, ſuſcipere & profiteri demonſtrandum, aliquando nobis alimenti vice eſſe excrementum, eundem cum eo vſum habere, & quod caloris vi deperiit, reſarcire poſſe. Certè excrementorum non vna eſt & eadem ratio. Alia enim ſunt cōtra naturam, & prorſus inutilia, nobiſque diſſimilia: Ideò aſſimilari nunquam poſſunt. Ea propriè περιττώματα dicuntur, vt fæces;

fæces,lotium,ſudor,&c. Alia ſunt ſecundum naturam, alicui corporis parti vtilia, quantitate ſola excrementa,eaque non totius corporis,ſed tantum alicuius partis reſpectu: Sic chylus, ſatiato ventriculo, tanquam ſuperuacaneum onus & excrementum in inteſtina reijcitur. Attractus ab hepate, qui ventriculi fuit excrementum, fit hepatis alimentum. In hoc dum ex chylo fit ſanguis, lien & bilis folliculus vtramq; bilem, iecoris excrementa, tanquam ſibi familiare alimentum attrahunt, cuius conuenienti ſibi parte recreati, reliquum tanquam iam inutile excrementum, quod deinceps nullam particulam delectare poſſit, deturbant. Ille quidem per vas breue in ventriculi fundum, aliquando & per hęmorrhoidas, atque hinc in inteſtina. Hic per poron cholidocum, in duodenum & reliqua. Qua demonſtratione conficiebat Gal. vtramque illam ſanguinis partē, craſſam quidem & terrenam, quam lien attrahit, & tenuiſſimam leui aſſatione in flauam bilem conuerſam, quam bilis veſicula, ſecundum naturam eſſe, & vſum aliquem naturæ conferre, quòd illis propria vaſa eſſent dicata, quibus exciperentur: Bilis autem variis ſpeciebus, & quæ ab illis præ vſtione defeciſſent, omnibuſque ſeri generibus, quod inutilia eſſent & præter *2.de fac. nat.*

naturam,nulla. Vni pituitæ,quanquam vtili, nullum tamen peculiare conceptaculum concessum, sed eam cum sanguine in venas assumptam, vbi coquatur, & alendo corpori fiat idonea. Obijcit Haru. pituitam hanc non esse excrementitiam, sed naturalem, & alimentariam, quippe quartum totius sanguinis humorem. Respondeo ex aliorum excremétitiorum humorum collatione facilè apparere, Galeni locum de excrementitia pituita audiendum. Ita enim hæc omnia excrementa comparat. Tanquam, inquit, ex bilis generibus aliud vtile, naturaleque in animalibus est, aliud inutile ac præter naturam: sic pituitæ quod dulce est, id salutare est animanti & naturale: quod acidum salsumque, præter naturam. Præterea cum in omni coctione excrementum aliquod ab alimento secernatur, quod erit pituitæ alimentariæ excrementum, vt melancholico succo suum est, bilioso suum? Non quod in stomacho & intestinis stabulatur. Nondum enim attigit hepar, istius coctionis officinam. Postremo nullum peculiare instrumentum dicitur adepta pituita, quia si aliquando per inedias sanguinis penuria futura sit, in eum conuersa partibus in alimétum cessura est. At naturalis pituita non potestate & per inedias tátùm, sed actu frigidas & hu-

pag.60.

midas

midas partes, vt cerebrum, glandulas, &c. assiduè fouet & nutrit. Excrementitia igitur est, sed vtilis, quam eo loco Gal. in corpore manentem alterari posse ait. Nec diffitetur ille ad primum prognost. vbi eam vocat, non vt hîc, semicoctum alimẽtum, sed excrementum semicocti alimẽti: Quo referta corpora non modo μονοσιτίην semel in die tantum edere, sed etiam ἀσιτίην inediam facilius præter consuetudinem ferre asserit Hippocr. Duo obijcit Haru. 1. hydrope anasarca (Latini intercutem dicunt) affectis omnes corporis partes pituita turgere, eos tamen, nisi cibis subinde reficiantur, moribundos in horas videri. At vero non quælibet pituita corpori alendo idonea est, sed dulcis tantùm. Illa autem salsa est, vtpote quæ computruit intercepta, vnde Galen. liuida dicitur, quæ propter quosdam alios humores admixtos, non modò verum exactumque colorem, vt vult ibi Gal. sed etiam temperiem mutauit, ita vt eam sæpius ὕδατος quam φλέγματος nomine apud Hipp. & Gal. audias. Hinc aquosus languor Sereno, & aquosus albo corpore languor, Horatio. Qua solutione satis etiam fit obiectioni, quam postea mouet de ægrorum excrementis, quæ, inquit, si alunt per morbi decursum, cur, eis consumptis, non cessat morbus?

2. de ac. dict. pag. 54.

Com. 7. aph. 29.

6. aph. 14. & sect. 2. aph. 482. coac. lib. 2. od. pag. 66.

Qui ſi ceſſat, cur ita concidunt omnes corporis partes? At, bone vir, ea excrementa omnino contra naturam ſunt, purumque ſe ab iis poſtulat animalis corpus, vt Gal. de ſero ait. Magis vrget quod paulò ante contendit, non rectè colligi à Ioub. vt ſi pituita plenus ventriculus non appetit, neque ſingulæ corporis partes eadem refertæ appetant. Is enim de quo hîc agitur vẽtriculi appetitus animalis eſt, inquit, qui cum cæteris partibus non ſit conceſſus, ſimiliter ſe ad eas habere non poteſt pituita illa, neque ſimiliter eas afficere. Reſpondeo duplicem ineſſe ventriculo appetitũ, Animalem & naturalẽ: Ille moleſtia quædam eſt & dolor oris ventriculi ex ſuctione compreſſionéue natus, quo irritatum animal cibum quærit: Hic autem vis quædam eſt à natura omnibus corporis partibus inſita, deficientis ac ſibi conuenientis ſemper appetens. Ille aſſumpti cibi vapore, tenuique ſubſtantia ſedatur: Hic ſola adiectione & aſſimilatione. Animalis ſoli ventriculo peculiaris eſt: Naturalis ventriculo communis cum omnibus aliis partibus, à quibus tamen ad illius os ſuperius delatus appetitum animalem excitat, quo veluti ſtimulo ad cibos ſumendos excitamur. Dum ergo crudus & pituitoſus humor in ventriculo moratur, vi eius inſita

2. de nat. fac.

pag. 54.

coquitur & elaboratur: Conuenientiorem eius partem ſibi tunicæ, quæ ventriculi corpus cõſtituunt, apponunt & aſſimilant. Sic expleto naturali appetitu, ventriculi os non ſollicitabit animalis. Si eodem humore vniuerſum corpus plenum ſit, eum ſibi ſingulæ partes, quibus eſt communis hic appetitus, & communis ἑνώσεως vis, ſimiliter apponent & aſſimulabunt.

Atque hæc quidem ſunt argumenta, quibus doctiſſimus Ioub. ſuam ſententiam ſuffulſerat, hactenus meo iudicio integra, quibus addita erant exempla plæraque tũ plantarum, tum animalium, quæ non multos ſolum dies, ſed etiam annos ſine cibo degerent, vt ex plantis cæpe, allium, frumentum & omnia ſemperuiui genera: ex animalibus ſerpentes, lacerti, glires, vrſi, crocodili, chamæleontes. Quorum exemplorum vim euertere & infirmare conatur Haruetus oſtenſa ratione diſſimilitudinis, quod inter brutorum, multò magis plantarum, atque hominis vitam plurimùm interſit, cum hæc principium ſuum ad animam rationalem, illa ſuum ad irrationalem referat: cùm calor inſuper, earum inſtrumentum, homini multò nobilior inſit quam bruto, & bruto quam plantę. Reſpondeo exemplorum iſtorum ſimilitudinem conuenire in eo vitæ genere, de quo pag. 70.

hîc quæritur, nutriendi videlicet & alendi corporis facultate, quæ in omnibus tam animalibus, quam plantis æque ineſt, ait Ariſt. 2. de generat. anim. Conuenire præterea in cauſæ ſpecie, crudo ſcil. & pituitoſo humore, quo ea corpora ſimiliter infarta intelliguntur. At tantam pituitæ copiam quis ferat, inquit Haru. in præcordijs ſine cordis palmo, cardiogmo, colicis & nephriticis doloribus: in capite ſine apoplexia? Reſpondeo humorem hunc crudiorem in ijs corporibus concoqui, non corrumpi. Itaque cum ſecundum naturam ſit, affectus contra naturam, morbos inquam, creare non poteſt. Obiiciet ſolam pituitæ copiam apoplexiam inferre. Sed proprium eſt cerebri excrementum, quod non niſi impellente ſpiritu, aut vapore in illius ventriculos irrumpere ſolet. At languidiores ſũt in his naturis ſpiritus, quam vt tantum impetum facere queant. Etſi ipſa alioqui corporis exercitatio eſt ſaluberrima, inquit Gal. tamen ſi pituita plenum hominem aut bile alterutra, aut etiam ſanguine ipſo exercere volueris, ei epilepſiam, aut apoplexiã tali exercitatione cõtraxeris. Quod & à plantarum & à brutorum animalium vita noſtram differre ait, eiuſque principium, animam ſcz humanam cæteras longè anteire, quis negat? quam etiam Ariſt.

cap. 5. *pag. 78.* *com. 3. aph. 20.* *lib. 2. de gener. anim. c. 3.*

ſolam

ſolam diuinam eſſe & extrinſecus accedere credidit. Sed quia plantarum vegetantem vim, belluarum ſentientem includit, dicitur corpus noſtrum nutriri vt planta, ſentire vt animal, ratiocinari vt homo. Quinimò principio vitam ſtirpis viuere autor eſt idem Ariſt. ſolamq; tunc animá habere vegetantẽ. Dein tẽpore procedẽte ſubire ſentientẽ: tandẽ accedere intelligẽtem, quæ omnes ſecũ perfectiones afferat. Non enim ſimul & animal fieri & hominẽ, nec animal & equum: quanquam hæc ſentẽtia Chriſtiano Philoſopho non ita digna. Eſſet enim primum beta aut lactuca: Deinde canis, aut equus, aut quid huiuſmodi: Tandem Cæſar aut Cato. Sed vrget Haru. atque ex Hippocr. probat veteres homini propriam victus rationem quæſituros non fuiſſe, ſi idem cibus & potus hominibus & brutis animantibus ſatis fuiſſet: Priſcis tamen temporibus, quod omiſit, idem Hippocr. ſubijcit, homines iiſdem atque cætera animantia eſſe vſos alimentis, ante pag. 71. de priſca medic.

Impia quam cæſis gens eſt epulata iuuencis:

cum nondum frugibus inuentis glande veſcebantur,

Contentique cibis nullo cogente creatis,

Arboreos fœtus, montanaque fraga legebãt:

quibus ſummus etiam creator hominem & cuncta animantia veſci ſtatim à mundi Gen. 1.

ortu iussit. Quid igitur sibi voluit Hippoc[illegible] veteres scilicet consuluisse infirmitati ca- loris nostri natiui, qui aliquando crudio- res cibos conficere non potest, præparatis & arte emendatis magis fouetur & refici- tur: qua ratione humana valetudo minus periclitatur: Alioqui & cicutam, vt stur- nus, & elleborum, vt coturnices, innoxiè, si assueuerit, assumet:

Martialis.

Profecit poto Mithridates sæpe veneno,
Toxica ne possent sæua nocere sibi.

3. de simpl. fac. Theophr. libr. 9. h plant. cap 18. Arist. de reg. prin. Plin.

Sic Atheniensis anus à Gal. celebrata, ci- cutam: Thrasias rizotomos à Theophra- sto, elleborum: Puella à rege Indorum ad Alexandrum missa napellum, sine noxa diu omnes sumpserunt. Sed iis intactis, an non multa alia nobis ad vitam necessaria optima parens Terra è suo sinu promit? Et certè vt nos nascentes excepit, sic natos a[illegible] lit, semelque editos sustinet semper, beni- gna, mitis, indulgens, vsusque mortalium semper ancilla: quæ culta, quot omnis ge- neris alimenta profert? quot sponte fun- dit? quos odores, saporesque? quos succos? quos tactus? quos colores? Et in animali[illegible] adhuc sæuire, cum hæc diligētiùs attendi[illegible] mus, esse necesse putamus? ea carcere coer- cere quibus Natura cœlū assignauit? Quin puras & sine animalibus cœnas cū Pytha- gora lautioribus popinis anteponimus?

Veti

Vetus illa ætas, cui fecimus aurea nomen, *Ouid.*
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.

Quæsitus ab Imper. Domitiano Tyaneus Philosophus, cur communem vitæ rationem, quæ frequenti carnium esu & vsu constabat, non obseruaret, sed terra tantũ genitis radicibus, fructibus & cæt. vitam toleraret, respondit: Innoxium esse & salubre quicquid nobis terra germinat: nec alitem Phasiacis petendam campis, aut attagenem Ionicis, quibus iucundior est vel Horatiano rustico teste *Philost. in vita Apollon.*

---lecta de pinguißimis
Oliuæ ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Maluæ salubres corpori.

Pergit Haru. in citatis exemplis refutandis, falsa esse omnia quæ de serpentibus, gliribus, &c. circunferuntur. Nam & serpenti in speluncis hyeme delitescenti terram pro alimento esse, glires & vrsos Autumno cibos condere, quibus vt formicæ, hyeme viuant: Chamæleontem muscas deuorare: Crocodilum aquis diremptum diu viuere non posse ex Aristotele. *pag. 67. 68. 69.*

Serpentem sola terra nutriri, tum philosophi ratio dissuadet, quæ nullũ mixtum nutriri posse vno & simplici elemento asserit, tùm rerum euentus. Nam *pisces vt* *2. de gen.*

ſæpe minutos Magnu comeſt, ſic à grandioribus viperis, aſpidibus & cæt. minores deuoratos, prætereà & bufones, ſæpe notauimus. Quam diutiſſimè verò ſine cibo viuere poſſe ex iis demonſtrat Ariſtot. quos pharmacotribes alunt, de quibus anteà. Quod dictum eſt ſerpenti Gen. 3. Terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ, non anguium noſtrorum genus tágit, ſed antiquũ humani generis hoſtem, cuius mácipia terram comedent, i. terrena tantùm ſapient, vt exponunt Theol.

hiſt. ani. lib. 8. c. 4.

D. Auguſt. ſuper Gen.

Glires non tantùm in terræ ſpecubus, ſed & in cauis arboribus hyeme latere, per idque tempus ſomno pingueſcere ſcribit Philoſop. Conditis ibi cibis veſci opinatur Haru. & aduerſus Ariſt. mouetur hac ratione, quod ſomnus ieiuno ventriculo corpus euacuet, præ calore ſemper humidum depaſcente: cui aduerſatur aph. Hippocr. Quibus noctu bibendi eſt auiditas, iis admodum ſitientibus obdormiſcere bonum eſt. Nam ſomnus omnium iucundiſſimè humectat corpus, non quidem omninò vacuum & ſiccum, ſed cibo aut crudo ſucco refertum, naturali facultate per id temporis, in cibi crudorumque humorum concoctionem validiùs incumbente. Quis igitur dubitet ſegne animal & crudis humoribus plenum per ſomnum

8. hiſt. ca. 17.

pag. 68.

lib. 5. aph. 27.

impin-

impinguescere? Somno concoquere corpulentiæ, quam firmitati vtilius, inquit Plinius. lib.11.c. pen.

Dormitis nimiùm glires, vituliqúe marini Martialis.

Nil mirum, si vos crassa Minerua premit.

Propter indulgentiorem vitam animalia hyeme in cauernis delitescentia obesiora cæteris reperiuntur, & mulieres viris, ait Gal. quoniã fœmina mare est frigidior, 2. de tẽp. & plurimùm domi versatur.

Vrsos sui latibuli tempore nihil edere duabus de caussis probat Arist. & quod ne- 8. hist. an. que foras prodeant, & quod capti ventre c.17. intestinoque inani videantur. Priorem cõuellit Haru. quòd habeant vnde viuant. At tam procero animali quot pomorum plaustris in tot dies & menses esset opus? Posteriorem αὐτοψία probat. Narrãt enim eorum intestina per inediam ita conniuere, vt adducta prope cohęreant: ideóque primùm exeuntes herbam quandam Aron nomine, laxandis intestinis alioqui cõcretis, deuorare. Primis diebus bis septenis, quibus latent, tam graui somno premi testantur Plinius & Olaus, vt ne vulneribus lib.8. hist. quidem excitari queant: Tunc mirum in na. c. 36 modum veterno pinguescunt, suctu præ- lib.18. h. sertim dextri pedis, addit Olaus, quod ita Septent. audiendum, vt post dies illos quatuordecim somno traductos assurgant in nates &

priores pedes ſugentes vitam ducant, dônec vere aduentante procedát: mares quidem præpingues, multò minus fœminæ, quòd eo tempore pepererint, non candidam informemque carnem, quam poſtea lambendo paulatim figurauerint, vt perperam credidit antiquitas, ſed fœtum plane formatum, qualem in vrſa fœta recens diſ-

exerc. 6. 15. ſecta inuentum teſtatur magnus Scaliger.

exercit. 196.4. Chamæleontem quendam ante Haru.idem Scaliger refert, cum à Ioan. Landio in vltima Syria agente emptus eſſet, obſeruatum linguæ repentino momentaneóque iaculatu muſcam, quæ in eius eſſet pectore, legiſſe. Id ſane nouum eſt iis, qui ſolum animalium nec cibo nec potu ali, nec alios quam aëris alimento exiſtimarunt, ieiu-

De pal. num ſemper & indefectũ vt loquitur Tertull. Quod tamen aër illi pro cibo ſit aliquandiu, ex eo patet, quòd & annum integrum inediam toleraſſe ſæpe viſus ſit, autore eodem Scal. & quòd vbi excepit hiatu auram & occluſit malas, turget ei venter. Sunt qui dicant obuerſum ad Solẽ haurire radios, eoſque conuerſione hiantem ſequi. Quid ſimile ſubolét aurea hæc Tertulliani verba. Oſcitans veſcitur, follicans ruminat, de vento cibus.

Crocodilum quatuor menſes hyemis inedia ſemper tranſmittere in ſpecu tradit:

dit Arist. & post eum Plin. Sexaginta tantùm dies latere, & sine cibo durare autor Ælianus. Theatrali spectaculo Crocodilos exhibuit Symmachus vir Consularis, quos inedia per dies iam quinquaginta producta macerabat. Duos etiamnum spirantes in amicorum absentium aduentum multò post sine cibo asseruauit, licet eos, inquit, cibi abstinentia longum viuere posse spódere non videretur. Quod opponit Haru. ex Aristotele, Crocodilum ab aqua semotum diu viuere nō posse, interpretationem accipit ex eodem loco, vbi scribit, Crocodilum quamuis humore gaudeat, & ita vt ne viuere quidem disclusus ab aquæ natura valeat: tamen nisi aërem inspiret interire, immò parere educareque in sicco solere. Quoniam igitur ei vita in aqua terraque communis, inter amphibia & ancipitis naturæ animalia, ἐπαμφοτερίζοντα vocat, recensendum censet: alioqui sibi aduersaretur, qui libr. 2. eiusdem operis eum dies in terra agere, noctes in aqua scribit, teporis vtrumque ratione: quod de eo tempore, quo latere non solet, intelligendum est, quia frigus ita molestè patitur, vt etiam cœlo sereno, ei in terra versandum sit, in aqua noctu.

8 hist. an. cap. 15. *8. hist. nat. c. 25.* *libr. 6. epist. 44.* *8. hist. c. 2.* *cap. 10.*

His addo Indicam illam Apodem, vulgo Manucodiatam dictam, quam etiam, quia

primùm ex incompertis locis deciduam Mahumetani ſacrificuli Paradiſo miſſam eſſe Molucarum Regi olim perſuaſerunt, Paradiſi auem incolæ nuncupant. Ei perpetua in aere vita eſt, nec terram vnquam niſi mortua contingit, quo tempore diutiſſimè incorrupta ſeruatur. Hæc non culicibus aut huiuſmodi inſectis alitur vt paſſeres & hirundines (ſuperiorem enim incolit aeris regionem, in qua animalia nulla nota nobis quibus ali queat) ſed aere ſolo, aut vapore ex inſulis illis Molucis aromaticum odorem vndecumq; ſpirantibus elato. Aëre ſolo & puro veſci ideò negat Cardanus, quia nimis ſit tenuis. Sed qui dedit illi aërem pro cibo, dare etiam potuit concretionem aëream ad cibum.

In vita Artox. Nec minus miram celebrat Plutarchus auiculam quandam Rhintacen nomine in Perſia frequentem, cui vacuum nihil ſuperat: quinimo tota intus ſumine atque adipe plena eſt. Eam vento atque rore nutriri refert.

Pyrauſtam maioris muſcæ magnitudinis animal, pennatum, quadrupes memorat etiam veritatis princeps Ariſt. in ærariis Cypri fornacibus, quandiu ignis adeſt, viuere: Cùm euaſit longiore paulo volatu, emori. Suſtinetur igitur & fouetur frigidiſſimum animal ſolo caloris exceſſu.

libr. 5. h. an. cap. 19. Plin. lib. 11. c. 36.

Sed

Sed quid immoror diutius in his exemplis, ex quibus ad homines consequétiam trahi non posse vbique profitetur Haruet. Ipsorum igitur hominum exemplum fortassis eum mouebit. Id omni exceptione maius est, Henrico etiam tertio in Polonia agenti à principibus fide dignissimis testatum. Aderant quamplurimi Galliæ proceres, senarores, &c. Aderant & aulæ medici, inter quos D. Ioan. Piduxius primicerius noster & Decanus, non artis medicæ solùm, sed totius etiam naturalis historiæ scientia clarissimus, Illustriss. Principis Ludou. Gonzagæ Niuernensis Ducis valetudines tunc regere solitus, sed & ipsi Regi cōsilij copiam præbere, à quo id primùm didicimus. Relatum est ab Alex. Guagnino Veronensi peditum in arce Vitebska finitima Moschouiæ præfecto, in sua Moschouiæ descriptione.

Quosdam igitur populos refert, Lucomoriam vlterioris Sarmatiæ regionem incolentes, quotannis 27. mensis Nouembris die, velut hirundines & ranas, præ intenso brumali frigore mori (siue potius obrigescere) Postea redeunte vere 24. Aprilis die, eos denuò reuiuiscere. Ipsos autem hoc modo cōmercia cum Grustintzijs & Sperponomtzijs populis sibi vicinis habere. Cum iam futuram mortem sibi immine-

re ſentiunt, tunc merces ſuas certis in locis deponunt, quas Gruſtintzi & Sperponomtzi, ſuis mercibus interim æqueualentibus eodem loco relictis, auferunt. Illi autem reuiuiſcentes, illas merces, ſi æqua cõmutatione ſibi placuerint, pro ſuis accipiũt: ſin minus iuſtæ fuerint, à Gruſtintziis & Sperponomtziis ſuas repetunt, vnde lites & bella hac de cauſſa inter eos ſæpiſſimè oriri dicuntur. Cæterùm per ſoporem illum non extinguitur innatus horum corporum (alioqui huic aëri aſſuetorum, geluque, vt loquitur Alb. Crantzius, recoctorum) calor, quia is, omnibus poris, meatibus, ductibuſque frigore conniuentibus & obſeratis, circa viſcera colligitur, atq; hac veluti antiperiſtaſi, ſeipſo, in proximum ver, auctior & vegetior efficitur. Periclitaretur inter omnes corporis partes maximè cerebrum, multis iiſque amplis foraminibus, narium præſertim patens, niſi dum rigere incipiunt, tenuis illis & aquea pituita è naribus ſtillaret, quæ (ex relatu eiuſdem D. Piduxij) profluens non minus congelatur, quam ſputum ipſum, quod Sigiſm. ab Herbeſtein frigore concreſcere teſtatur, antequam terram attingat.

ſt. mo-
m.

Sic noua ſubinde deſcendente, ſubinde concreſcente ad terram vſque eodem plane modo ea pituita producitur, quo apud

nos

nos per ipſam hyemem pendula è pro-tectis ſtillicidia: vnde naribus obturatis cerebrum aeris inclementiæ minus per-uium & penetrabile eſt. Nam ſi quis, ad-uerſus hanc aeris iniuriam tum pellium a-mictu, tum curruum mole inſtructior, ſtiriam iſtam vi diuellere tentet, ſtatim ir-rumpente, qua data porta, in cerebrum a-ere frigidiore natiuus ejus calor extingui-tur, iacenteſque æternùm pereunt Luco-mori. Sin tempeſtatis ſerenioris leni aura detur frui, fuſa illa pituita ſenſim calor re-dit oſſibus, redit ſuis membris vigor & ſen ſus, idemque, qui priùs inerat, functionum omnium ordo.

Totam iſtam exercitationem claudit Haru. ſanctorum virorum Moſis, Heliæ, & ipſius Soteris noſtri ieiunio, quod pro miraculo, inquit, non habebitur, ſi ſecun-dum naturam ſit tam diutina inedia. Reſ-ponderat Ioub. naturalem eſſe valetudina-rijs diutinam iſtam inediam: Supra natu-ram eſſe in hiſce viris alioqui perfectè ſa-nis, & vt noſtri loquuntur, ad pondus tem-peratis. Obijcit Har. citatum à Ioub. Aui-cennæ locum, Hoc item ſanis hominibus poſſe contingere. Nos Iouberti ſententiam ita audimus, vt noſtros omnes abſtinen-tes ſuſtinendæ inediæ facilitatem ab ali-quo contra naturam affectu cõtraxiſſe cre-

